

M. Saim UYSAL

FED'in faiz kararı iyi izlenmeli, yapısal reformlara hız verilmeli

24.2.2017

Temel makroekonomik göstergeler açısından Türkiye'ye bakıldığında olumlu durumda olanlar ve kötüye gidenler var. Bunlara kısaca bakalım...

Olumludan başlayacak olursak; bütçe politikası ekonomik yavaşlamaya rağmen hala olumlu gitmektedir. Çünkü devlet 2016'nın üçüncü çeyreğinde başlayan ekonomik daralmayı gördüğü için Varlık Barışı'nı çıkardı. Bunun taksitleri bütçeyi finanse etmektedir. Hem giderlerin gelirlerden daha az artması hem de gelirlerin enflasyondan daha fazla oranda artmış olmasından ötürü bütçe, hedeflenen açık bakımından istenen düzeyde gitmektedir. 2017'de bu nedenle bütçe açığını bir miktar yükseltip altyapı yatırımlarını bir miktar artırmayı hükümet programına koydu.

Enflasyonda ise önümüzdeki aylarda iki haneli rakamlar görülecektir. Çünkü Türkiye ciddi bir kur düzeltmesi yaşadı. Bunun yarattığı ÜFE, TÜFE'ye yansımacaktır. Bu yansıma süresi de ortalama 6 ile 9 aydır. Bu nedenle enflasyon hanemizi başarısız yazmak durumundayız. Hükümet KDV ve ÖTV indirimleri ile ekonomik aktiviteyi arttırıcı teşvik önlemleri aldı. Bu önlemler, 2016 dördüncü çeyrek ve 2017 ilk çeyreğinde olumlu bir etki yaratabilirse, yani bir miktar üretim artışı olur ve bu da ihracatla desteklenebilirse, enflasyonda uzun vadede tekrar tek haneye dönme fırsatı olabilir.

Büyüme, öncü göstergelere göre dördüncü çeyrekte istenen seviyenin altında gerçekleşecek gibi görünmektedir. Mevcut durum, 2017'de ekonominin durgunlaşacağı izlenimini vermektedir. Ancak ÖTV ve KDV indirimleri ve inşaat sektörüne getirilen birtakım teşvikler bir hareketlenme getirir de bu durum 2017'nin ikinci ve üçüncü çeyreğini kurtarır mı, hep birlikte göreceğiz.

İşsizlik, 2009 yılından bu yana en yüksek orana ulaşmıştır. Bu noktada iş aramayı bırakanları da hesaba kattığınızda işsizlik oranı yüzde 19'ları buluyor. Genç nüfustaki işsizlik de yüzde 22'lere geldi. Devletin başlattığı istihdam seferberliği ve alınan önlemlerle bu oranın azaltılıp azaltılamayacağını önümüzdeki dönem bize gösterecektir.

Para politikasında ise maalesef alınması gereken önlemlerin piyasaya net bir biçimde ve zamanında açıklanmaması durumunu görmekteyiz. Örneğin Merkez Bankası faizi arttırmamakta ısrar etti, ama ne yaptı? Politika faizini arttırmadı ama fonlama faizini artırdı; yanı arkadan dolanma yöntemlerle faizi arttırmış oldu. İkincisi, Merkez Bankası reeskont kredilerine dair bir karar aldı ve dedi ki "1 Ocak ile 31 Mayıs arasında bir kredi kapatacaksan ve bunu döviz cinsinden kapatacaksan, kuru sana 3,53'te sabitliyorum." Bu piyasada çok etkili oldu ve kuru geri çekti. (Bu arada bu tedbir 17 Şubat'ta açıklandı, ancak 1 Ocak ile 17 Şubat arasında 3,70'lerden dolar alıp kredi kapatanlara bir hak iadesi yapılmadı. Bu da bir hukuki eşitsizlik durumudur.) Bu tedbirler Aralık ayında alınsaydı çok daha etkili olacaktı.

Cari açığımızın milli gelire oranı yüzde 3,8 ila 4 arasında gerçekleşecek gibi görünüyor. Bu, büyüyen bir ekonomide iyi bir oran sayılabilir. Ancak biz yüzde 2 büyüyoruz. Yani göreceli olarak az büyüyen bir ekonomide bu oranlarda cari açık veriyorsanız, bu olumlu bir durum olarak kabul edilemez.

Yatırımlar ise halen istenen seviyede değildir. Büyümenin yüzde 2'lere düşüyor olmasının nedeni, sadece devletin bir kısım altyapı yatırımları yapması, ancak özel sektörün yatırımlarının çok düşük bir seviyede bulunmasıdır. Bunun için devlet, önümüzdeki yıl bütçe açığını bir miktar artırarak yatırımları finanse edeceğini programında yazıyor.

İyi olarak ele alınabilecek bir nokta; Türkiye'nin kredi risk primini gösteren CDS, 223'e kadar düştü; düştüğü için bir miktar yurtdışından para girişi oldu ve Merkez Bankası'nın da attığı adımlarla kura bir miktar istikrar geldi.

Şimdi bakılacak nokta, Mart'tan itibaren FED'in ne yapacağı. Kademeli olarak faiz artırılacağı konuşuluyor, ancak muhtemel gelişmelerle küresel sermayenin Türkiye'ye akışında ne gibi gelişmeler yaşanacağını bekleyip göreceğiz. Ama çok büyük bir giriş olacağını öngörmüyoruz.

Ekonomiyi yönetirken kontrol edebildiğiniz ve edemediğiniz parametreler vardır. Örneğin global konjonktürü kontrol edemezsiniz. Ama iç politikadaki belirsizlikleri Türkiye kontrol edebilir. Yapısal reformlara giderek, evrensel standartlarda bir hukuk sistemi oluşturarak, iç siyasi kutuplaşmaları azaltarak, ayrışmamış, belirsizlikleri aşmış bir yapıyı oluşturursak, Türkiye 2017'yi çok ciddi problemler yaşamadan atlatabilir. Özel sektörün 212 milyar dolar civarında bir döviz borcu var, ancak bunun kısa vadede yenilenecek tutarı biraz daha az. Dolayısıyla kurun istikrarlı seyretmesi özel sektör açısından önem taşıyor.

Son olarak dikkat çekmek istediğim bir diğer nokta ise şu; FED faizlerinin gidişatı Türkiye'nin borçlanma maliyetlerini önemli ölçüde etkileyecek. Dolayısıyla ekonomi yönetiminin bu süreci çok iyi izlemesi gerekiyor. (uysalsaim@gmail.com)